

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.052.003
у Хмельницькому національному університеті
д. пед. н., доценту Андрощук І.В.

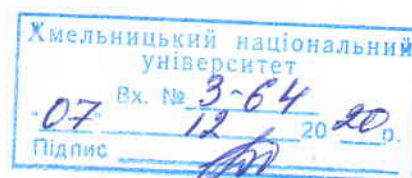
ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора педагогічних наук,
професора, професора кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
МУКАН НАТАЛІЇ ВАСИЛІВНИ про дисертаційне дослідження
ОЛЕСЬКОВОЇ ГАЛИНИ ГРИГОРІВНИ
«ФАХОВА ПІДГОТОВКА СЕСТРИНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ В
СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ»,
представленого на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями),
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

На початку XXI століття, зокрема другого десятиліття, особлива увага суспільства прикута до проблеми реформування системи охорони здоров'я та медичної галузі. Така ситуація спричинена як тенденціями глобалізації, так і екологічною ситуацією, поширенням пандемії, іншими чинниками соціального, економічного, політичного характеру, що зумовлюють необхідність реформування системи професійної підготовки фахівців системи охорони здоров'я, формування їхньої готовності до викликів, що супроводжують професійну діяльність. Особливе значення у такій ситуації має професійна підготовка сестринського персоналу, що безпосередньо працює з пацієнтами та покликаний забезпечувати долікарську допомогу, визначати потреби індивідуального догляду пацієнтів та планувати профілактичні заходи, надавати повний спектр медичних послуг у співпраці із лікарями, забезпечувати догляд у закладах охорони здоров'я та за їхніми межами.

Сьогодні в Україні спостерігаємо впровадження реформ у медичній галузі, основне завдання яких полягає у забезпеченні високої якості професійної підготовки медичного персоналу відповідно до міжнародних стандартів, задекларованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Відтак об'єктивною є потреба у розвитку професійної підготовки сестринського персоналу відповідно до євроінтеграційного вектору держави, що передбачає

повноцінне входження до глобального політичного, економічного, соціального та культурного простору.

Відомо, що Німеччина є однією із тих європейських країн. Система професійної медичної освіти якої характеризується високою якістю, а фахівці, підготовлені в її умовах, є конкурентоспроможними та затребуваними на міжнародному ринку праці. Отож, виявлення організаційних і дидактичних засад фахової підготовки сестринського персоналу в системі професійної медичної освіти Німеччини та обґрунтування можливостей використання прогресивних ідей досвіду Німеччини в умовах реформування системи професійної медичної освіти в Україні є своєчасним, актуальним та доцільним.

Тема дисертаційного дослідження Олеськової Г.Г. відповідає тематичному плану наукових досліджень Хмельницького національного університету «Трансформація життєвого світу людини в умовах особистісного і професійного розвитку» (ДР № 0116U005844).

Тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 5 від 28.10.2016 р.) та узгоджена рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 7 від 29.11.2016 р.).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертанткою вивчено стан опрацювання проблеми фахової підготовки сестринського персоналу в педагогічній теорії та практиці та з'ясовано сутність ключових понять. Визначено специфіку професійної діяльності сестринського персоналу в Німеччині. У роботі розкрито організаційні засади фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині. Досліджено зміст освітніх програм (курикулумів) із фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині. На основі виконання порівняльно-педагогічного аналізу фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині та Україні обґрунтовано можливості використання прогресивних ідей німецького досвіду в Україні.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертаційна робота Олеськової Г.Г. є комплексним порівняльно-педагогічним дослідженням, у якому на основі виконання комплексного аналізу *вперше* виявлено особливості й обґрунтовано дидактичні засади фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині (нормативно-правова база фахової підготовки сестринського персоналу; різноманітність типів закладів медсестринської освіти (заклади неакадемічної освіти – школи (геріатричного/педіатричного) медсестринства, професійні школи медсестринства, професійні спеціалізовані школи медсестринства, заклади академічної освіти – вищі спеціалізовані школи, університети); дуальна форма здобуття освіти; формування змісту фахової підготовки на засадах медсестринської дидактики і медсестринської педагогіки; широкий вибір спеціалізацій фахової підготовки

сестринського персоналу; модуляризована структура курикулумів; використання сучасних освітніх електронних платформ Flexicare 50+, IMED-KOMM.EU, MeCoPflege для формування медіакомпетентності, фахового мовлення та інших професійних компетентностей сестринського персоналу; практичне наставництво; організація науково-дослідної роботи та самостійної роботи здобувачів медсестринської освіти; використання проблемно-орієнтованих методів навчання); *з'ясовано* специфіку професійної діяльності сестринського персоналу в Німеччині; виконано порівняльно-педагогічний аналіз змісту фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині та Україні; окреслено можливості імплементації прогресивних ідей німецького досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні.

Удосконалено змістове й навчально-методичне забезпечення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні; *уточнено* зміст понять «фахова підготовка сестринського персоналу», «професійна підготовка сестринського персоналу» і «спеціалізована підготовка сестринського персоналу»;

Набули подальшого розвитку положення про сучасні тенденції розвитку цифрових технологій у фаховій підготовці сестринського персоналу; використання компетентнісного підходу в професійній медсестринській освіті.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Результати аналізу змісту дисертації та публікацій Олеськової Г.Г. дають змогу висувати та підтвердити наукову обґрунтованість й достовірність викладених авторкою результатів. Ґрунтовне вивчення джерельної бази, що налічує 387 найменувань, з яких 285 – іноземними мовами), уможливило виокремлення та обґрунтування суперечностей, розв'язання яких передбачено виконанням 5 завдань дослідження.

За допомогою використання комплексу теоретичних та емпіричних методів дослідження авторка об'єктивно висвітлила нормативно-правову базу професійної підготовки сестринського персоналу у Німеччині, а також теорію і практику їхньої фахової підготовки; виокремила організаційні та дидактичні засади фахової підготовки молодшого медичного персоналу; виявила специфіку формування професійних компетентностей сестринського персоналу; дослідила застосування цифрових технологій у фаховій підготовці сестринського персоналу; порівняла та зіставила вітчизняний і зарубіжний досвід з метою обґрунтування можливостей удосконалення такої підготовки в Україні.

Чітке формулювання наукового апарату дослідження та його презентація у вступі формують розуміння цілісного авторського бачення щодо розв'язання наукового завдання, алгоритму реалізації дослідження, інструментарію та способів інтерпретації одержаних даних, презентації дослідницьких результатів.

Новизна і вірогідність авторських висновків, сформульованих у дисертації, забезпечені методологічною обґрунтованістю вихідних позицій; використанням

відповідної дослідницької методології, що суголосна меті та завданням дослідження; аналізом широкої джерельної бази, документів професійних організацій, нормативно-правової бази та науково-методичного забезпечення фахової підготовки сестринського персоналу у Німеччині, позитивними результатами впровадження матеріалів дисертаційного дослідження у роботу закладів вищої освіти України.

Дисертацію виконано на високому науковому рівні, що свідчить про відповідний теоретичний рівень підготовки здобувача Олеськової Г.Г., що володіє як теорією дослідницької проблеми, так і методами її дослідження. На позитивну оцінку заслуговує оформлення роботи з дотриманням вимог, що висуваються до робіт такого рівня.

Зміст анотацій, поданих українською та англійською мовами відображає зміст дисертації та висвітлює її основні положення.

Рівень апробації результатів дослідження є достатнім і підтверджується участю здобувачки у науково-практичних конференціях міжнародного і всеукраїнського рівнів.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Наукові здобутки Олеськової Г.Г. можуть слугувати складовою теоретичної і методичної бази для подальших досліджень проблем порівняльної професійної педагогіки, професійної освіти, професійної педагогіки тощо.

Результати дослідження впроваджено у роботу низки закладів України: Хмельницького базового медичного коледжу (довідка №44 від 12.02.2020); Кам'янець-Подільського медичного коледжу (довідка №52 від 17.02.2020); Чемеровецького медичного коледжу (довідка №45 від 24.02.2020); Хмельницького національного університету (довідка №8 від 02.03.2020); Медичного коледжу Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (довідка №19 від 03.03.2020); Житомирського медичного інституту (довідка №173 від 16.03.2020).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Теоретичні положення, висновки, визначені та обґрунтовані можливості впровадження інноваційних ідей німецького педагогічного досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні можуть слугувати науковою основою для подальшої модернізації системи охорони здоров'я та системи професійної медичної освіти в Україні, для розроблення концептуальних та нормативних документів із проблем фахової підготовки сестринського персоналу.

Одержані практичні результати (навчально-методичний посібник «Медсестринська освіта: досвід Німеччини») можуть бути використані з метою поглиблення знань викладачів і здобувачів освіти з питань особливостей фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині для формування оцінки та

суджень щодо розвитку медсестринської освіти в світовому освітньому просторі. Доцільним є використання обґрунтованих можливостей впровадження прогресивних ідей німецького досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні.

Матеріали дослідження можуть використовуватися в удосконаленні законодавчої бази в сфері медсестринської освіти; розробленні освітньо-професійних програм, дидактичних комплексів навчальних дисциплін для фахової підготовки сестринського персоналу; навчальних посібників, спецкурсів і спецсеінарів, а також для удосконалення системи оцінювання, планування самостійної роботи студентів. Результати наукового пошуку стануть у нагоді магістрантам, аспірантам, докторантам під час підготовки й реалізації досліджень, а також для вдосконалення професійної компетентності та професійного розвитку сестринського персоналу.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Логіка викладу матеріалів дисертації відповідає вирішенню визначених завдань дослідження.

У першому розділі *«Фахова підготовка сестринського персоналу Німеччини як проблема порівняльної професійної педагогіки»* авторка дослідила проблему фахової підготовки сестринського персоналу в дослідженнях українських і німецьких науковців; висвітлила специфіку професійної діяльності сестринського персоналу в Німеччині, а також нормативно-правову базу фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині.

У другому розділі *«Організаційні та дидактичні засади фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині»* авторка подала загальну характеристику системи професійної медичної освіти Німеччини; виокремила дидактичні особливості фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині; окреслила специфіку формування професійних компетентностей сестринського персоналу в процесі фахової підготовки та фахову медсестринську мову як засіб професійної комунікації сестринського персоналу; проаналізувала застосування цифрових технологій у фаховій підготовці сестринського персоналу та навчально-методичний супровід фахової підготовки сестринського персоналу.

У третьому розділі *«Компаративний аналіз фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині та Україні»* Олеськова Г.Г. виконала аналіз законодавчо-нормативного забезпечення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні; порівняльно-педагогічний аналіз змісту фахової підготовки сестринського персоналу в Німеччині та Україні; а також окреслила можливості впровадження інноваційних ідей німецького педагогічного досвіду для вдосконалення фахової підготовки сестринського персоналу в Україні.

У мовностилістичному оформленні дисертації враховано особливості наукового стилю мовлення.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, вважаємо за необхідне виокремити деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання:

1. На нашу думку, у першому розділі дисертації доцільно було б виокремити окремий підрозділ, присвячений висвітленню методології виконаного дослідження, зокрема й презентації цілісної моделі чи схематичного зображення алгоритму реалізації дослідження, що збагатило б методологію порівняльної професійної педагогіки, а також дало б чітке розуміння механізмів реалізації мети та завдань дослідження.
2. Сьогодні в Україні особлива увага звертається на забезпечення якості професійної медичної освіти, зокрема й майбутніх медичних сестер. На наше переконання, було б доцільно виокремити окремий підрозділ, в якому висвітлити як специфіку зовнішньої системи забезпечення якості професійної медичної освіти у Німеччині, так і механізми її внутрішнього забезпечення на рівні закладу медичної освіти.
3. Заслужують на увагу підготовлені авторкою рисунки, проте, деякі з них потребують удосконалення, як от Рис. 1.2 (варто було б вказати тип закладу освіти, у якому здійснюється підготовка зазначених фахівців). Також вважаємо, що винесення в додатки рисунків, які схематично зображають систему професійної медичної освіти Німеччини та систему фахової підготовки сестринського персоналу є недоречним. Власне, їх варто було б подати у другому розділі, що спростило б прочитання тексту та розуміння їхньої специфіки.
4. Позитивно оцінюємо окреслені можливості використання інноваційних ідей німецького досвіду в Україні. Проте, вважаємо більш логічним чітке розмежування можливостей та їх висвітлення у формі окремих механізмів, реалізація яких сприяла б удосконаленню законодавчого, організаційно-управлінського, науково-методичного аспектів фахової підготовки молодшого медичного персоналу в Україні.
5. Вважаємо позитивними апробацію та впровадження результатів дослідження. Однак, на нашу думку, використання напрацювань дисертантки у роботі медичних закладів та лікувально-профілактичних установ України, де майбутні медичні сестри проходять практичну підготовку, додало б ваги практичному значенню виконаного дослідження та сприяло б удосконаленню їхньої діяльності вже сьогодні.

Висловлені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертаційного дослідження.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Результати, наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно викладено у 28 публікаціях (з них 23 одноосібні): 1 навчально-методичному посібнику; 7 статтях у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 публікація в іноземних наукових періодичних виданнях; 18 опублікованих праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; 1 опублікована праця, яка додатково відображає наукові результати дисертації.

10. Висновок

Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Олеськової Г.Г. «Фахова підготовка сестринського персоналу в системі професійної медичної освіти Німеччини», є завершеним, самостійним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки й практики. Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її авторка Олеськова Галина Григорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
та інноваційної освіти
Національного університету
«Львівська політехніка»

Н. В. Мукан

Підпис Мукан Н.В. засвідчую:

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»

Р. Б. Брилинський